

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ»

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1949

ΑΡΙΘ. 97.

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

Όταν μιλάμε για την ύπαιθρο, για την Ελλάδα μιλάμε. Άς μὴ μᾶς ἐπηρεάσῃ ἡ σημερινὴ ἀστυφιλία. Ἄλλοτε ἡ Ἑλλάς ἦταν μόνον ὑπαιθρος. Ὅ,τι ἐκλεκτό, ὅσιο καὶ μεγάλο ἔχει σήμερα στὴν καρδιά της ἡ φυλὴ μας στὴν ὑπαιθρο τὸ ὀφείλει. Τὸ ξεχνᾶμε βέβαια, αὐτό. Μᾶς παρασύρει ἡ σημερινὴ μορφὴ τῶν πραγμάτων πὸν κάνει σαφῆ διάκρισι μεταξὺ τῆς ἀστικῆς καὶ τῆς ἀγροτικῆς Ἑλλάδος. Μᾶς παρασύρει τὸ γεγονός ὅτι τὰ τελευταῖα τριάντα χρόνια, πὸν ἡ Ἑλλάς ἀναπτύχθηκε βιομηχανικῶς, μᾶς ἔκαναν νὰ λησμονήσωμε τὰ διακόσια εἴκοσι χρόνια (γιατὶ γύρω στὸ 1700 εἶναι τὸ ξεκίνημα τῆς νέας μας ἱστορίας) τῆς νεοελληνικῆς ἀγροτικῆς μας ζωῆς.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων κατὰ τὰ τελευταῖα τριάντα χρόνια καὶ ἡ ὑδροκεφαλικὴ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν τριῶν-τεσσάρων μεγάλων πόλεων, μᾶς ἐπιβάλλει βέβαια σήμερα νὰ μιλοῦμε περὶ ἀστικῆς καὶ ἀγροτικῆς Ἑλλάδος. Ἀλλά, τὸν ΙΗ' καὶ ΙΘ' αἰῶνα, τέτοια διακρίσεις δὲν ὑπῆρχε. Καὶ τὰ διακόσια αὐτὰ χρόνια ἀποτελοῦν τὰ 4/5 τῆς νεοελληνικῆς μας ἱστορίας.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἡ Ἑλλάς ἦταν, ὅπως τὴν περιγράφει ἡ γεωγραφία τοῦ παλιοῦ Σχολαρχείου, μόνον ὄρεινὴ καὶ ἀγροτικὴ χώρα. Ὁ σημερινὸς Ἕλληνας τῶν πόλεων δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶ πὸς οἱ δυὸ αὐτοὶ αἰῶνες τῆς ἐθνικῆς ζωῆς στὴν ὑπαιθρο ἐτοίμασαν τὰ τελευταῖα πενήντα χρόνια τοῦ βιομηχανοποιημένου ἀστικοῦ κέντρου. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆ κανεὶς ὅτι ἀπὸ τὸ χωριὸ ἢ τὴν κωμόπολι ξεκίνησε ὁ πατέρας του ἢ, τοῦλάχιστον, ὁ παπποῦς του. Ὁ Ἕλληνας πὸν

ζῆ σήμερα στὴν Ἀθῆνα στὸν Πειραιᾶ στὴν Πάτρα στὴν Θεσσαλονίκη καὶ στὸ Βόλο ἔχει τὴν προῖστορία του καὶ τὴν καταβολὴ του στὸ ἑλληνικὸ χωριό, στὴν ἑλληνικὴ ὑπαιθρο, σ' αὐτὴ τὴν ὑπαιθρο πὸν τόσο δοκιμάζεται σήμερα. Ἀπὸ τὸν Ἕλληνα τῆς πόλεως θὰ εἶχε κανεὶς τὴν ἀξίωσι νὰ γνωρίζῃ τί ὀφείλει ἢ πρωτεύουσα καὶ ἡ μεγαλούπολις στὴν ὑπαιθρο, καὶ νὰ μὴν εἶναι κανεὶς ὑποχρεωμένος νὰ καταφεύγῃ στὴν ἱστορία γιὰ νὰ τοῦ τὸ θυμίσῃ.

Θὰ εἶχε τὴν ἀξίωσι, ὁ κάπως στεγνὸς ἄνθρωπος τῆς μεγαλουπόλεως νὰ εἶχε αἰσθανθῆ, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ, σὰν ἐντελῶς δικό του, τὸν σημερινὸ πόνον τῆς ὑπαιθρου. Ἀκριβῶς ὅπως κι' ἐκεῖνος ὁ ἀστὸς πὸν ἔχει ἀκόμα συγγενεὶς στὰ χωριά μας, στὰ 6982 κατεστραμμένα ἑλληνικὰ χωριά, ἀναγκαστικὰ ἦλθε πὸν κοντὰ στὸν πόνον τοῦ ἀγρότη, γιατί οἱ δηώσεις, οἱ ἐπιδρομές, οἱ ἐμπρησμοί, οἱ ὀμηρίες, οἱ ἀπαγωγές, οἱ στρατολογίες, τὸ παιδομάζωμα, τοὺς στέρησαν τὸν ἀδελφό, τὴν ἀδελφὴ ἢ τὸν γεννῆτορα καὶ αἰσθάνθηκε τὴν πικρὴ γεῦσι τῆς σκληρῆς δοκιμασίας μέσα στὸ σπίτι του.

Ἔτσι καὶ ὁ καθένας θάπρεπε τοῦ ἀγνωστοῦ ἀγρότη τοὺς πόνους καὶ τίς ταλαιπωρίες νὰ τίς θεωρῆ δικές του. Τί σημασία ἔχει τὸ γεγονός ὅτι συγγενικοὶ δεσμοὶ αἵματος δὲν συνδέουν πολλοὺς Ἕλληνας τῶν πόλεων μὲ τὸν Ἕλληνα τῆς ὑπαιθρου; Ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἔχει νὰ δείξῃ πὸς οἱ δεσμοὶ τῶν θυσιῶν εἶναι ἐκεῖνοι πὸν δίνουν πνευματικὸ νόημα στοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας κι' ὅτι οἱ δεσμοὶ αὐτοὶ τῶν θυσιῶν εἶναι, πολλὰς φορὲς, ἰσχυρότεροι ἀπὸ τοὺς δεσμοὺς συγγενείας. Τώρα, τὸ καθῆκον τῆς στιγμῆς

ροῦμε νὰ τὰ κάνουμε. Μποροῦμε ὁμως νὰ ἐνδιαφεροῦμε καὶ γιὰ τὴν πνευματικὴ τροφοδοσία, πὺ οὔτε οἰκονομικὰ μέσα χρειάζεται, οὔτε τρεχάματα σὲ Ἑπουργεῖα καὶ ἀρμοδίους ἀπαιτεῖ.

Ρωτῆστε τὰ μέλη τῆς «Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Ἐνώσεως», πὺ αὐτὴ τῆ στιγμῆ περιοδεύουν τὴν Πελοπόννησο, νὰ σὰς ποῦν τί ἀνακούφισι αἰσθάνθησαν οἱ χωρικοὶ μας καὶ πόσο ἡ ἔθνικὴ τους συνείδησις ἀναπτέρωθηκε ἀπὸ τὴν παρουσία μόνο τῶν φοιτητῶν μας στὴν κουρασμένη γῆ τῆς νοτίας Ἑλλάδος. Ἑλικά ἀγαθὰ δὲν προσέφεραν. Ἐνα καλὸ λόγο εἶπαν. Κατηχητικὰ μαθήματα στὰ παιδιὰ ἔδωσαν, μίλησαν στίς ἐκκλησίες. Ξεκαθάρισαν στὸ μυαλὸ τῶν χωρικῶν τὸ νόημα τοῦ τωρινοῦ ἀγῶνος. Παρηγόρησαν τοὺς χαροκαμένους καὶ μίλησαν μὲ ἀγάπη σ' ὄλους, παραπλανημένους καὶ μῆ.

Ρωτῆστε κι' ὄλους τοὺς ἄλλους συνεργάτες τοῦ «Ἑλληνικοῦ Φωτὸς» πὺ τῶρα γυρίζουν ἀπὸ τὴν περιοδεία τους νὰ σὰς ποῦν τί μπορεῖ ὁ καθένας νὰ ἐπιτελέσῃ, ἂν πάρῃ ὡς ἀποστολὴ του τὴν ἐργασία τῆς ἐμψυχώσεως τοῦ ἀνθρώπου τῆς ὑπαιθροῦ. Τέτοια ἀποστολὴ στὸ χωριὸ του, δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀναλάβῃ ὁ καθένας μας; Κάτι θὰ ἔχῃ νὰ πῆ ἀπ' ὅ,τι εἶδε καὶ ὅ,τι ἄκουσε. Κάποιο ἀγγελμα παρήγορο θὰ ἔχῃ νὰ φέρῃ στοὺς χαροκαμένους στενοὺς του φίλους καὶ συγγενεῖς. Καὶ στὸ τέλος, ἂν δὲν ξέρεῖ πῶς νὰ μιλήσῃ καὶ τί νὰ πῆ, μπορεῖ νὰ ρωτήσῃ ἄλλους κι' αὐτοὶ θὰ τοῦ ποῦν. Κι' ἂν τὸ δικὸ μας χωριὸ δὲν ἔχει τὴν ἀνάγκη μας, ὅπως δῆποτε θὰ τὴν ἔχῃ τὸ χωριὸ πὺ βρίσκεται δίπλα στὸ δικὸ μας. Ἄς νοιαστῆ ὁ καθένας μας γιὰ τὸ χωριὸ τῆς ἐπαρχίας του.

Ἐλα αὐτὰ, ἀπὸ τὴν ἀπλῆ ἀποκατάστασι ἐνὸς ὀρφανοῦ παιδιοῦ μέχρι τὴν κινητοποίησι τῶν ἀρμοδίων γιὰ τὸ ξανακτίσιμο ἐνὸς χωριοῦ ἢ μιᾶς ἐκκλησίας. Θέλομε νὰ τὰ πάρωμε ὡς προσφορὰ τοῦ ἑλληνικοῦ κέντρου πρὸς τὴν παραμελημένη ἐπαρχία. Καί, στὸ τέλος-τέλος, ἂν δὲν μποροῦμε τίποτα νὰ κάνωμε, ἂς παρασταθοῦμε μὲ ἐνδιαφέρον καὶ συμπάθεια κοντὰ σ' ἐκείνους πὺ πραγματοποιοῦν ἔργο συστηματικὸ γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ἐπαρχία. Ἐκείνους πὺ στάθησαν πι-

στά στὸ λαὸ τὸν καιρὸ τῆς κατοχῆς, πιστοὶ στὴν ἐποχῆ τῆς ἐαμοκρατίας, πιστοὶ καὶ σήμερα κοντὰ στὸν ἀγρότη πὺ ποιαιότροπα τὸν βοηθοῦν στὴν πνευματικὴ, ἠθικὴ καὶ ὕλικὴ του ἀνασυγκρότησι. Ἄς σκεφθοῦμε τί προσφέρει καὶ τί προσέφερε ἡ ἐργασία τῶν ἱεροκηρύκων καὶ περιοδεύόντων τῆς ἀδελφότητος θεολόγων «Ἡ ΖΩΗ». Στὴν ὑπαιθρο τὴν ξέρουν ὄλοι αὐτὴ τὴν προσφορὰ. Ἐμεῖς ἔδῶ στίς πόλεις μᾶλλον τὴν ἀγνοοῦμε. Τὸ μόνο σχεδὸν πὺ ξέρομε εἶναι ὅτι μὲ τὸ κήρυγμά τους, τὰ κατηχητικά, τὴν ποικίλη πολιτιστικὴ τους δραῖα ἐργάζονται καὶ στὴν ὑπαιθρο ὅπως πάντα, πιστοὶ στὸ καθῆκον καὶ στὴν ἀποστολὴ τους.

Ἄλλὰ τὴν πρωτοπορειακὴ, τὴν θεμελιακὴ τους συμβολὴ στὴν ἀνοικοδόμησι τῆς χώρας δὲν τὴν κατέχομε ὅσο πρέπει.

Αὐτὸ πὺ κάνουν μερικοὶ ἀνθρώποι ἐλάχιστοι, εἶναι ἀνυπολόγιστο σὲ δύναμι καὶ σὲ δραῖσι. Δὲν ὑπάρχει ἀπὸ τὸν Ἐβρο μέχρι τὴν Κρήτη κι' ἀπὸ τὴν Ἡπειρο ὡς τὴν Κύπρο ἑλληνικὴ γωνιὰ πὺ νὰ μὴν ἔχῃ αἰσθανθῆ τὴν εὐεργετικὴ ἐπίδρασι τοῦ κοινωτικοῦ ἱεροαποστολικοῦ ἔργου τῆς ἀδελφότητος τῆς «Ζωῆς», πὺ αὐτὴν τὴν στιγμῆ ὄλη τὴν προσοχὴ τὴν ἔχει ἐντείνει στὴν ἀνοικοδόμησι πὺ σήμερα ἐπιτελεῖται καὶ στὴν ὑπαιθρο. Καὶ δὲν εἶναι μόνο τὸ ἔργο τῶν ἱεροκηρύκων τῶν ἀμέσων ἐργατῶν τῆς Ἀδελφότητος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐργασία τῶν στελεχῶν, πὺ οἱ ἴδιοι καταρτίζουν στίς ἐπαρχιακὰς πόλεις. Αὐτὰ τὰ τοπικὰ στελέχη, φοιτηταί, γονεῖς ἢ ἐργαζόμενοι νέοι, ξεκινοῦν κι' αὐτοὶ μὲ τὴ σειρά τους γιὰ τίς γνωστές τους ἐξορμήσεις στὰ γύρω χωριά. Κι' ὅσο πάει γίνεται περισσότερο εὐεργετικὴ γιὰ τὴν ὑπαιθρο, καὶ τὴν ἐπαρχία γενικώτερα, ἡ ἐργασία τῆς ἀδελφότητος τῆς «Ζωῆς». Πλήθος ἐργατῶν διατρέχουν τὴν Ἑλλάδα, ἐμψυχώνουν, ἐνθουσιάζουν, παρηγοροῦν, οἰκοδομοῦν τοὺς κατερραγμένους καὶ στηρίζουν ἐκείνους πὺ λύγισαν.

Ἄλλὰ ἡ ἐργασία τῆς ἀδελφότητος τῆς «Ζωῆς» καὶ τῶν ἄλλων συνεργαζομένων χριστιανικῶν σωματείων δὲν εἶναι ἡ μόνη προσφορὰ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν ὑπαιθρο. Καὶ ἄλλες ὀργανώσεις ἐργάζονται μὲ τὸν ἴδιο ἐνθουσιασμό. Τὸ ἔργο τοῦ ἑλληνικοῦ

Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, μὲ τὰ διάφορα τμήματα καὶ παραρτήματά του, προσφέρει τεράστιες ὑπηρεσίες γιὰ τὴν ἀνακούφισι τῶν χωριῶν μας.

Τὸ ἔργο τῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων καὶ τῶν ἐργατῶν τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης ἔχει ἀφάνταστα προσφέρει γιὰ τὴν καλλιτέρευσι τῶν συνθηκῶν τῆς ἀγροτικῆς δουλειᾶς. Τὸ ἔργο τοῦ ΠΙΚΠΑ, πού χορηγεῖ ὅ,τι δίδεται στὰ παιδιὰ τῆς ὑπαίθρου ἀπὸ τὴν U.N.I.C.E.F. καὶ τοὺς ἄλλους διεθνεῖς ὀργανισμοὺς προστασίας τοῦ παιδιοῦ, εἶναι ἀξιολογώτατο. Τὸ ἔργο τῆς Ἑλληνικῆς Πολεμικῆς Περιθάλψεως καὶ τῶν ξένων ἀποστολῶν ὅπως τῆς «Περιθάλψεως Ἑγγὺς Ἀνατολῆς» τῆς Food and Agricultural Organization, (ὀργάνωσις τροφίμων καὶ Γεωργίας) τῆς American Farm School, τῆς American Joint Distribution Comitee, τοῦ Foster Parents Plan for Children Inc. τῆς Rockefeller Foundation, τῆς International Refugee Organization κλπ. Τέλος τὸ ἔργο τῶν Προσκόπων καὶ τῶν Ὀδηγῶν στὴν ἐπαρχία καὶ ἡ ἐργασία τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος, μὲ τοὺς νεαροὺς οἰκοδόμους, τοὺς τεχνικοὺς καὶ τοὺς διαφόρους ἀποφοίτους τῶν σχολῶν του, πού κτίζουν τὰ σχολεῖα, πού φτιάχνουν δρόμους, πού βοηθοῦν στὸ θερισμὸ καὶ ἐπιμελοῦνται μαζὺ μὲ τοὺς φυσιολατρικοὺς συλλόγους τὴν συστηματικὴ ἀναδάσωσι καὶ μ' ἐνθουσιασμὸ ρίχνονται σὲ κάθε δουλειὰ πού ἄμεσα ἢ ἔμμεσα βοηθεῖ τὴν ἀνασυγκρότησι εἶναι μεγάλη προσφορὰ στὴν ἑλληνικὴ πατρίδα. Τὴν ἐργασία τοῦ «Κύκλου τῶν φίλων τοῦ ἀγρότου» πού ἀποτελεῖται ἀπὸ γεωπόνους καὶ φίλους τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς δὲν πρέπει νὰ τὴν παραλείψω. Ἡ ἀθόρυβη, μὰ συστηματικὴ αὐτὴ ἐργασία του γιὰ τὴν καθοδήγησι τοῦ ἀγρότη στὸ πολιτιστικὸ ἔργο κοινῆς ὠφελείας, ἐνδιαφέρει ὅλους ἐκείνους πού θὰ ἤθελαν νὰ προσφέρουν καὶ τὸν δικό τους ὀβολὸ στὴν ὑπόθεσι τῆς ὑποβοηθήσεως τῆς ἀγροτικῆς ἀνασυγκροτήσεως. Ὅλα αὐτὰ ἔρχονται σὰν ἀνεκτίμητη συμβολὴ παρὰ πλευρὰ στὸ ἠρωϊκὸ ἔργο πού ἐπι-

τελεῖ ὁ κρατικὸς λειτουργός, ὁ δημόσιος ὑπάλληλος. Ἀρκετὰ βλέπομε τὰ τρωτά, καιρὸς νὰ ἐξάρωμε τὸ ἠρωϊκὸ ἔργο τοῦ εὐσυνειδήτου δημοσίου ὑπαλλήλου. Μὲ μισθὸ πείνας, μέσα σὲ ἀληθινὸ χάος, παλεύοντας μὲ τοῦ κόσμου τὶς δυσκολίες, ὁ δημόσιος αὐτὸς ὑπάλληλος ἐργάζεται καὶ θάρθη καιρὸς πού θὰ δοῦμε πόσον ἀνεκτίμητη στάθηκε ἡ δουλειὰ του.

Πολλές εἶναι οἱ ἑλληνικὲς καὶ ξένες δυνάμεις πού ἔχουν πέσει στὴ δουλειὰ, γιὰ νὰ βοηθήσουν τὴν ἀνασυγκρότησι τῆς ὑπαίθρου. Πολλοὶ μαχηταὶ συνεχίζουν στὸν εἰρηνικὸ τομέα τὴν θριαμβικὴ ἐργασία τοῦ στρατοῦ γιὰ τὴν ἀξιοποίησι τῆς νίκης του. Καὶ εἶναι τόση ἡ δουλειὰ ὥστε ἡ πύκνωσις τῶν τάξεων αὐτῶν τῶν ἐθελοντῶν τῆς ἀγάπης γιὰ τὸν ἀδελφὸ μας τῆς ὑπαίθρου πάντα εἶναι ἐπιθυμητὴ. Καὶ τὴ δική σου συμμετοχὴ, ἀναγνώστη, ζητᾷ ἡ παρούσα ἀνάγκη. Ἀξιόλογη κι' ἡ δική σου προσφορὰ ἢ προσφορὰ τῆς δικῆς σου καρδιάς.

Ἀρκεῖ ἀναγνώστη νὰ πιστεύης στὴ δύναμι τοῦ πνεύματος καὶ θὰ βρῆς κι' ἐσὺ τὸν τρόπο νὰ ὑπηρετήσης τὴν πατρίδα στὴ δοκιμασία της. Καὶ τοῦτο γιατί-ὅπως ἔχουν διακηρύξει οἱ στήλες τούτου τοῦ περιοδικοῦ⁽²⁾ «ὁ ἀγῶνας τοῦ Ἔθνους τούτου προβάλλει ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ὅπως εἶναι στὴν πραγματικὴ του ὑπόστασι. Ἀγῶνας τοῦ πνεύματος, δηλ. ἀγῶνας πίστεως στὴν δύναμι τοῦ πνεύματος. Κι' ἀπ' αὐτὸ δείχνεται ἀμέσως τί πρέπει νὰ κάμωμε γιὰ νὰ κερδίσωμε τὸν ἀγῶνα αὐτόν. Πρὶν ἀπ' ὅλα πρέπει νὰ ξεπεράσωμε τὸν ὕλισμὸ πού βρίσκεται σὰν τοξίνη μέσα στὸν ὀργανισμὸ τοῦ ἔθνους καὶ ἐπιμένει ν' ἀγνοῇ τὴν πνευματικὴ δυναμικότητα. Θὰ ὑπερνικήσωμε τὴν ὕλιστικὴ αὐτὴ ἀντίληψι, θ' ἀγωνισθοῦμε ὄχι σὰν «σάρκες», πού τρέμουν τὸν θάνατο, ἀλλὰ σὰν πιστοί».

ΤΙΜΩΝ ΠΑΡΜΕΝΑΣ

(2) Βλέπε ἄρθρο Π. Μελίτη «Γιὰ μιὰ καινούργια Ἑλλάδα», τεῦχος 91 σελ. 145, Ἀπρίλιος 1949.

ἐπιτάσσει, ὅ,τι τυχόν δὲν ἔγινε στὸ παρελθόν, νὰ γίνῃ σήμερα. Μὲ αὐτὴ τὴν ἀντίληψιν πὼς τῶν Ἑλλήνων ὁ πόνος εἶναι ἕνας, πρέπει ὅλοι μας νὰ ἀντικρούσωμε τὸν πόνον τοῦ χωριοῦ.

Σήμερα πού οἱ κατατρογεμοὶ τῶν Γερμανῶν, οἱ προπηλακισμοὶ τῶν Ἰταλῶν δὲν ὑπάρχουν, καὶ ἡ λύμη τοῦ συμμοριτισμοῦ, ὕστερα ἀπὸ τὶς τελευταῖες νίκες τοῦ στρατοῦ μας ὅλο καὶ ξεμακραίνει πρέπει νὰ ἰδοῦμε, μὲ ἀνοικτὰ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας, τὸ δράμα τῆς ἑλληνικῆς ὑπαίθρου, ἕνα δράμα ἀνήκουστο, τεράστιο σὲ ἔκτασι καὶ μὲ ἀνεπούλωτες τὶς πληγές του.

6982 χωριά λεηλατήθηκαν.

Δεκάδες χιλιάδες σπίτια ἐρημώθηκαν.

700.000 χωρικοὶ ξεριζώθηκαν καὶ γνώρισαν τὴν προσφυγιά.

28.000 ἀγροτόπουλα ἄρπαξε τὸ παιδομάζωμα τῶν νέων Σελήμ.

Τὸ 1/3 τῶν δασῶν τῆς Ἑλλάδος ἔχει καταστραφῆ.

Τὰ 80% τῆς κτηνοτροφίας μας δὲν ὑπάρχουν (μόνο τὰ αἰγοπρόβατα πού ἄρπαξαν οἱ συμμοριῖτες ἀνέρχονται σὲ 1253580).

Ἐρημωμένη καὶ σπαραγμένη, χωρὶς γεφύρια, χωρὶς ὑδραγωγεία, χωρὶς κτίρια, χωρὶς σχολεῖα, χωρὶς νοσοκομεῖα, χωρὶς στοργή, ἡ ἑλληνικὴ ὑπαίθρος ζῆ τὴν ὑπέρτατη δοκιμασία της. Ἐξ ἄλλου οἱ θυσίες αἵματος πού ἔχει προσφέρει εἶναι ἀσύληπτες.

Ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου μέχρι καὶ σήμερα, οἱ ἀγρότες, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη κατηγορία Ἑλλήνων, εἶτε ὡς ἀπλοὶ τυφεκιοφόροι—καὶ εἶναι γνωστὸ πὼς τὰ σύγχρονα ὄπλα μὲ τὶς ἐξελίξεις καὶ τὶς εἰδικότητές των ἀπορροφοῦν ὅλους τοὺς ἐγγραμμάτους, ἀφήνοντας τὴν κυρίως γραμμὴ τοῦ πυρὸς στοὺς τυφεκιοφόρους τῶν ὀλίγων γραμμάτων, δηλαδὴ τοὺς ἀγρότες μας—εἶτε ὡς θύματα τῶν Γερμανοϊταλῶν καὶ τῶν Σλαύων, εἶναι ἐκεῖνοι πού μαζὺ μὲ τὰ στελέχη τοῦ στρατοῦ μας, τοὺς ἀξιωματικούς μας, περισσότερο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους Ἕλληνας προσφέρουν τὴν ζωὴ τους ὀλοκαύτωμα καὶ θυσία στὸν κοινὸ ὅλων τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνα. Τὸ αἷμα τῶν

παιδιῶν τῆς ἑλληνικῆς ὑπαίθρου, καθ' ὅλο τὸ διάστημα τῶν τελευταίων ἑννέα ἐτῶν δὲν ἔπαισε νὰ ποτίσῃ τὴν γῆ τῆς Ἑλλάδος.

Ἄλλοτε, πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον, στὸ μνημεῖο τῶν ἡρώων τοῦ κάθε χωριοῦ, τὰ ὀνόματα τῶν πεσόντων στοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους 1912-13 καὶ στὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, δὲν ἦταν περισσότερα ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν εὐεργετῶν καὶ δωρητῶν πού ἦταν γραμμένα στὴν εἴσοδο τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωριοῦ.

Σήμερα ὅμως ὑπάρχουν ἑλληνικὰ χωριά πού οὔτε ἕνας ἀπὸ τοὺς ἄνδρες τους δὲν βρίσκεται στὴ ζωὴ. Εἶναι τὰ Δίστομα, τὰ Καμμένα, τὰ Μεσοβούνια, τὰ Καλάβρυτα... Σήμερα τὰ χωριά μας ἔχουν χάσει τὴ ζωτικότητα τους καὶ εἶναι μαραζωμένα καὶ ἄψυχα, γιατί τοὺς λείπουν τὰ γεροδεμένα μπράτσα πού θὰ τοὺς ἔδιναν σφροῖγος καὶ ζωντανεία. Στὴν ὑπαίθρον δὲν ὑπάρχει οἰκογένεια πού νὰ μὴν εἶναι μαυροντυμένη, νὰ μὴ θρηνολογῆ γιὰ τὸν χαμὸ τῶν δικῶν της, πού νὰ μὴν ἔχη χάσει τοὺς προστάτες της καὶ νὰ μὴ περιθάλη τὰ ὄρφανά της.

Σὲ ὠρισμένες περιφέρειες τῆς κεντρικῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Μακεδονίας, δὲν ὑπάρχουν ἀνδρὶκὰ ἐργατικὰ χέρια καὶ μόνο γυναῖκες μοχθοῦν στὴν καλλιέργεια τῆς τόσο λίγο καρπερῆς ἑλληνικῆς γῆς. Γέροι παπποῦδες καὶ ἀνήλικα ἐγγόνια εἶναι τὸ συνηθισμένο θέαμα τοῦ σημερινοῦ χωριοῦ μας. Ἐξηντάρηδες καὶ νήπια, μέσα σ' ἕνα πλῆθος μαυροφόρων γυναικῶν, ἀποτελοῦν τὸν πληθυσμὸ τῶν χωριῶν μας. Λιγοστοὶ οἱ νέοι καὶ οἱ μεσόκοποι ἄνδρες. Ὁ πόλεμος, οἱ κατακτηταί, καὶ οἱ ἐξοντωτικοὶ διωγμοὶ τῶν κομμουνιστῶν ἔχουν ἐξαφανίσει τὴν ἐκλεκτὴ μερίδα τῆς ἑλληνικῆς ὑπαίθρου, τὴν οὐσία τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ζωτικότητός της. Ἡ ὑπαίθρος ἔχει ἀπορραβισθῆ ἀπὸ τοὺς ἀγρότες της. Δέκα χρόνια, τώρα, γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ τὴν ἔχουν κουρσέψει ἀμείλικτα.

Ὡς τώρα, κανεὶς ἀπὸ μᾶς δὲν ἦταν εἰς θέσιν νὰ συλλάβῃ τὴν ἔκτασι καὶ τὴν σημασία τῆς ἐρημώσεως τῆς ὑπαίθρου μας. Τελευταῖα, ὅμως, ἕνα γεγονός κατώρθωσε νὰ εὐρύνη τὸν ὀπτικὸν μας κύκλον, νὰ μᾶς ξυπνήσῃ, κα' ἔτσι νὰ μᾶς κάμῃ ν' ἀντικρού-

σωμε τὸ πρόβλημα σ' ὄλο του τὸ πλάτος. Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι ὁ ἐπαναπατρισμός τῶν προσφύγων.

Ἡ τόσο εὐγλωττη ἔκκλησις τοῦ Βασιλέως, ὅπως καὶ τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, κάνει ὅλους μας νὰ προσέξωμε τὸ κρισιμώτατο τοῦτο θέμα, πού ἀλήθεια, δὲν τὸ εἶχαμε προσέξει ὅσο ἔπρεπε. Δὲν περιμέναμε κἂν πὼς θὰ προβάλῃ καὶ μάλιστα τόσο μεγάλο κ' ἀγωνιώδες. Ὅλοι ἐλπίσαμε, ὅτι, μὲ τὸ σάρωμα τοῦ συμμοριτισμοῦ ἀπὸ τὸ στρατό μας στὴν Πελοπόννησο, τὴν Στερεά, τὴ Θεσσαλία, τὴν Ἡπειρο, τὸ Βίτσι καὶ τὸ Γράμμο, οἱ ἀγροτικοί μας πληθυσμοὶ θὰ ἔλυναν ὅλα τὰ προβλήματα τους. Πιστεύαμε πὼς, ἂν ἔφευγε ὁ βραχνᾶς τοῦ κατσαπλιά ἀπὸ τὴν ὑπαίθρο, δὲν θὰ ὑπῆρχε πρόβλημα γιὰ τὸν ἀγρότη. Μὰ δὲν σκεφθῆκαμε τί θὰ βρῆ ὅταν γυρίσῃ στὸ χωριό του ὁ ταλαιπωρημένος συμμοριόπληκτος.

Οἱ ξένοι καὶ οἱ δικοί μας δημοσιογράφοι μᾶς περιέγραψαν τὸ δράμα τοῦ ἀγρότη πού γυρίζει στὸ σπιτικό του καὶ δὲν βρίσκει ὄρθια οὔτε τὰ ντουβάρια τοῦ σπιτιοῦ του. «Οἱ στερήσεις καὶ οἱ συνθῆκες τῆς διαβιώσεως τῶν ἐπαναπατριζομένων εἶναι πολὺ χειρότερες ἀπὸ ἐκεῖνες πού ἀντιμετώπισαν μέσα στὶς πόλεις ὡς πρόσφυγες» γράφει ὁ Keith Butler στοὺς Sunday Times τοῦ Λονδίνου, στίς 3-7-49. «Ἡ διατροφή τους εἶναι προβληματική. Δὲν ἔχουν κρέας οὔτε χόρτα, οὔτε λάδι, μήτε τυρί. Μικρὰ παιδιὰ τρέφονται μὲ ψωμὶ μουσκεμένο στὸ νερό. Καθὼς εἶναι ἐξηντημένοι καὶ ἀσθενικοὶ δὲν μποροῦν νὰ ἀνθέξουν στὴ σκληρὴ δουλειὰ τῶν ἀγρῶν. Καλλιεργοῦν ἀγρούς πού ἔχουν μείνει πολλὰ χρόνια ἀκαλλιέργητοι. Οἱ ἴδιοι, πτωχοὶ καθὼς εἶναι, δὲν ἔχουν οὔτε γεωργικὰ ἐργαλεῖα οὔτε ζῶα, οὔτε λιπάσματα. Στεροῦνται τῶν μέσων συντηρήσεως καὶ μένουν χωρὶς καμμιά βοήθεια προκειμένου νὰ καλλιεργήσουν τὰ χωράφια τους». Καί, ὅσο κ' ἂν χαίρεται κανεὶς τὴν ζωτικότητα τῆς φυλῆς μας, πού κατορθώνει νὰ δημιουργῆ μὲ τὸ μηδὲν σχεδόν, πού τὰ πάντα μηχανεύεται γιὰ νὰ βρῆ μιὰ κάποια λύσι στὸ κάθε πρόβλημα τῆς φυλῆς πού μὲ δυὸ ξύλα, τρία κεραμίδια, δυὸ

ντενεκέδες καὶ λίγο ἀσβέστι ξαναχτίζει τὸ ρημαγμένο καλύβι της, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἀναλογίζεται τί ἄραγε θὰ γίνῃ τώρα τὸν χειμῶνα μὲ τοὺς Ἑλληνας αὐτοὺς πού, σχεδὸν ἀστεγοὶ, θὰ ἀντιμετωπίσουν στὰ ἐρειπωμένα σπίτια τους, τίς ἀντάρες καὶ τίς μπόρες τῆς κακοκαιριᾶς.

★

Πολλὰ χρήματα καὶ κόποι θὰ χρειασθοῦν γιὰ ν' ἀρχίσῃ ν' ἀνθίξῃ καὶ πάλι ἡ ζωὴ τοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ. Καὶ δὲν εἶναι μόνο τὰ χρήματα πού θὰ χρειασθοῦν. Θὰ χρειασθοῦν καὶ οἱ ἄνθρωποι. Καὶ τὰ προβλήματα τῶν ἀνθρώπων τῆς ὑπαίθρου εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ καίρια καὶ σημαντικά.

Σὲ πολλὰ μέρη, οἱ ἐπαναπατριζόμενοι συναντοῦν τόσες δυσχέρειες ὅταν φθάσουν στὰ χωριά τους, ὥστε σὲ λίγο, ἔρχονται στὸν πειρασμὸ νὰ τὰ ἐγκαταλείψουν καὶ νὰ ξαναγυρίσουν στὰ ἀστικά κέντρα, πρόσφυγες γιὰ δευτέρα φορά. Κι' αὐτό, γιατί δὲν ὑπῆρχαν οἱ κατάλληλοι ἄνθρωποι πού θὰ ἦταν εἰς θέσιν νὰ βοηθήσουν καὶ νὰ καθοδηγήσουν τοὺς χωρικοὺς, ὥστε νὰ ξέρουν τί πρέπει νὰ κάμουν.

Στὴν περιοχὴ τῆς Ἀρδέας, ὅμως, πού ὁ ἐπαναπατρισμός ἔγινε ὑπὸ τὴν ὀδηγία ἐμπνευσμένων ἡγετῶν τοῦ στρατεύματος, ὅλη ἡ ἐργασία διωργανώθηκε καὶ πραγματοποιήθηκε τόσο τέλεια καὶ ἄκοπα, ὥστε εἶχε κανεὶς τὴν ἐντύπωσι ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ ταξιδι ἀναψυχῆς, γιὰ μεταφορὰ τουριστικῶν ὁμάδων. Τὸ μεγάλο πρόβλημα τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς χώρας: οἱ ἄνθρωποι.

Εἰδικῶς ὅμως γιὰ τὴν ἀνοικοδόμησι, εἶναι εὐτύχημα πὼς στὴν τεχνική, τοῦλάχιστον, πλευρά, δὲν εἴμαστε ἐντελῶς ἀνετοίμαστοι. Δὲν εἶχε τελειώσει ἡ γερμανικὴ κατοχὴ καὶ ὑπῆρχαν μηχανικοὶ καὶ ἄλλοι τεχνικοὶ πού εἶχαν ἀρχίσει νὰ μελετοῦν τὰ σχέδια ἀνοικοδομήσεως. Μόλις ἐλευθερώθηκε ἡ Ἑλλάς, κάποιο ὑπὸ συζήτησιν σχέδιο ὑπῆρχε γιὰ τὴν ἀνόρθωσί της. Κάποιο σχέδιο πού ἔδειχνε ὅτι εἶχαν γίνει τὰ πρῶτα βήματα, τὰ βήματα τῆς μελέτης τοῦ προβλήματος τῆς ἀνοικοδομήσεως.

Ἄν δὲν ἦταν στὴ μέση ὁ συμμοριτισμός.

οὐκ ὕλικές πληγές τῆς Ἑλλάδος εὐκόλα θὰ ἐπουλώνοντο. Ἄν ἡ καταπολέμησις τῆς Λερναίας αὐτῆς Ὑδρας, δὲν ἀπορροφοῦσε ὅλη τὴν ἑλληνικὴ ζωτικότητα, ἂν οἱ ἐπιδρομές, οἱ δηώσεις, καὶ οἱ καταστροφές τῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων καὶ τῶν χωριῶν ἀπὸ τοὺς συμμορίτας δὲν ἐδιπλασίαζαν, δὲν πενταπλασίαζαν τὸ κακό, τὸ κακὸ ποὺ οἱ Γερμανοῖταλοι εἶχαν δημιουργήσει στὸν τόπο, ἀσφαλῶς ἡ ἀνοικοδόμησις τῆς Ἑλλάδος θὰ εἶχε πολὺ προχωρήσει.

Ἀκόμα καὶ σήμερα δὲν πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς ἀπαισιόδοξος μὲ τὸ πῶς θὰ ξανακτισθοῦν τὰ κατεστραμμένα. Τὰ χρήματα, χάρις στὴν ἀμερικανικὴ βοήθεια, φαίνεται πῶς βρίσκονται συνεχῶς. Οἱ ὕλικές καταστροφές, ὅσο κι' ἂν εἶναι μεγάλες, εἶναι δυνατὸν νὰ θεραπευθοῦν. Ἀρκεῖ βέβαια καὶ μεῖς νὰ ἔχωμε, ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν μας πλευρὰ, κάποιο πνεῦμα περισυλλογῆς καὶ ἐνδιαφέρον, ὥστε νὰ γίνῃ καλὴ χρῆσις τῶν χρημάτων.

Τὸ ἐνδιαφέρον τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν ξένων ὀργανώσεων ποὺ παραστέκουν στὸ ξαναχτίσιμο τῆς Ἑλλάδος εἶναι μεγάλο. Τοὺς τελευταίους μῆνες, ἡ μελέτη τῶν προβλημάτων ποὺ δημιουργεῖ ἡ ἀνοικοδόμησις ἔχει κινητοποιήσει τὴν κρατικὴν μέριμνα καὶ τὴν στοργὴν τῶν ξένων. Καὶ παρ' ὅλα τὰ πολλὰ χρόνια ποὺ θὰ περάσουν γιὰ νὰ ξαναχτιστοῦν τὰ ἐρείπια τῶν χωρικῶν θὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς ποὺ θὰ γίνῃ πραγματικότης ὁ στίχος τοῦ Σολωμοῦ: «Τὸ χάσμα π' ἄνοιξ' ὁ σεισμὸς κι' εὐθύς ἐγιόμισ' ἄνθη», ὁ στίχος ποὺ ἔγινε καὶ τὸ σύνθημα τῆς ἀνοικοδομήσεως. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως, πρέπει νὰ σκεφθοῦμε πῶς ἓνα ξεθεμελίωμα τέτοιας ἐκτάσεως σὰν αὐτὸ ποὺ ἐπραγματοποίησε ἐμπρὸς στὰ μάτια μας ἡ ὀργανωμένη κοσμοθεωρία τοῦ ὕλισμοῦ—εἴτε φασισμὸς εἴτε κομμουνισμὸς λέγεται—δὲν τὸ παρακάμπτομε μόνον μὲ τὴν ὕλικὴ ἀνοικοδόμησι.

Μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία⁽¹⁾ νὰ τονίσωμε πῶς ἀνασυνγκρότησις τοῦ τόπου δὲν σημαίνει μόνον ἀνοικοδόμησι κατεστραμμέ-

νων σπιτιῶν, κατασκευὴ δρόμων, γεφυρῶν καὶ τεχνικῶν ἔργων μόνον. Σημαίνει καὶ ἐπάνοδο τοῦ Ἑλλήνος στὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ. Αὐτὴ ἡ ἐπιστροφή ἀπὸ τὸ ξεστράτισμα, αὐτὴ ἡ ἐπάνοδος τοῦ Ἑλλήνος στὴν ἴσασορεία, εἶναι τὸ βασικὸ πρόβλημα τῆς ἀνοικοδομήσεως, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξαρτᾶται ὡς κι' αὐτὴ ἡ κινητοποίησις τῶν συνεργείων καὶ τῶν μηχανῶν γιὰ τὸ ξαναχτίσιμο τῶν ἐρειπωμένων σπιτιῶν.

Τὰ ψυχικὰ τραύματα ποὺ ἐδημιούργησε στὶς καρδιὰς τῶν γονέων ἡ ἀρπαγὴ τῶν παιδιῶν, ἡ ἀπαγωγὴ τῶν κοριτσιῶν, ἡ βάνουση στέρησις τῶν ἀγοριῶν, ποῖα πηγὴ πλούτου θὰ τὰ ἐπουλώσῃ; Ποιὸ χρῆμα θὰ δώσῃ πίσω στοὺς δικούς τους τὸ μισὸ ἑκατομμύριον τῶν χαμένων ποὺ θρηνολογεῖ ἡ ὑπαίθρος Ἑλλάς;

Ὁ συμμοριτισμὸς δὲν ξεθεμελίωσε μόνον κτίσματα καὶ κτίρια. Θεσμοὺς καὶ συνειδήσεις πρὸ πάντων ξεθεμελίωσε. Κατασπίλωσε κάθε ἀξία στὴν ὁποία πίστευε τὸ ἑλληνικὸ χωριό, κάθε σεβαστὸ σύμβολο τοῦ Ἑλλήνα ἀγρότη τὸ ποδοπάτησε. Ἐκλαρθένευσε κάθε ἱερὸ καὶ ὄσιο τῆς ὑπαίθρου.

Ὁ ὕλισμὸς, εἴτε ὡς θεωρία, εἴτε ὡς πράξις, ἀποστεοποίησε τὴν πνευματικότητα τοῦ χωριοῦ, ὑπέσκαψε τὸν ρυθμὸ τῆς ἠθικῆς τοῦ ζωῆς προσπάθησε νὰ διασπᾶσῃ κάθε εἶδους δεσμὸ τῶν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν πρὸς τὰ ἰδανικὰ τῆς φυλῆς. Ὁ,τι σεβάστηκε ὁ Τοῦρκος, ὁ τύραννος τῆς δουλείας τῶν 400 ἐτῶν, ἡ «ἐπονίτικη διαπαιδαγώγησις» καὶ ἡ «διαφώτισις» τὸ καταπάτησε. Ἐντεχνα καὶ σατανικὰ δηλητηρίασε τὴν ἠθικὴν ζωὴν τῆς ὑπαίθρου.

Ἡ διάλυσις κάθε ἠθικῆς συνοχῆς τοῦ χωριοῦ καὶ τὸ στραγγάλισμα τῆς ψυχῆς τοῦ ἀγρότη εἶναι καταστροφές περισσότερο ὑπολογίσιμες ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῶν σπιτιῶν, καὶ βαρύνουν πολὺ περισσότερο, προκειμένου νὰ μετρηθοῦν οἱ συνέπειες καὶ τὰ κενὰ ποὺ ἐπέφερε στὴν ἰσορροπία τῆς ἠθικῆς μας ζωῆς τὸ κίνημα τῶν ἐξάλλων ὀπαδῶν τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ἐνας ψυχρὸς παρατηρητὴς ποὺ θὰ τὸ μετροῦσε μόνον μὲ τὴν ἀπαρίθμησι τῶν ὕλικῶν ἐρειπίων καὶ τῶν κατεστραμμένων

(1) «Ἀκτίνες» Ἀθῶν, 1949 σελ. 367, βλέπε ἄρθρον «Καινούριοι πρόσφυγες».

κτιρίων, δὲν θὰ ἔκανε καὶ τόσο καθαρή ἑλληνική δουλειά, ἂν παραγνώριζε, ἔστω κι' ἐλάχιστα τὴν διατάραξι πού ἐπῆλθε στὴν ψυχική ζωὴ τοῦ λαοῦ τῆς ὑπαίθρου. Οἱ καταστροφές γιὰ τὸν Ἕλληνα πού γνώριζε τὸν τόπο του, τὴν ψυχὴ, τὴν κοινωνική σύνθεσι καὶ τὴν ἱστορία τοῦ λαοῦ του, εἶναι πού μεγαλύτερες στὸν κοινωνικὸ καὶ ἠθικὸ τομέα παρ' ὅ,τι στὴν οἰκονομική ζωὴ τῆς ὑπαίθρου.

Ἄρκει νὰ σκεφθοῦμε τὴν θέσι τῆς χωριατοπούλας πού ἔγινε μαινάδα, καὶ τὸ γενικώτερο πρόβλημα τῆς γυναίκας στὴν ὑπαίθρο, ὕστερα ἀπὸ τὸ συμμοριτισμό. Αὐτὸ μόνο φθάνει. Ἡ κοπέλλα π.χ. πού ἀκολούθησε τὸν συμμοριτισμὸ στρατολογημένη πῶς θὰ ἀντικρῦση τώρα τὸ χωριό της; Ὅσο κι' ἂν κανένας ἰδεολογικὸς δεσμὸς δὲν τὴν συνδέει πρὸς τὴ συμμοριτικὴ λύμη, ὁ συγχρωτισμὸς της μὲ τὸ συμμοριτικὸ μπουλοῦκι, ἢ ἐπαφή της μὲ τοὺς συμμοριῖτες καὶ τίς «διαφωτίστριες» δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχουν περάσει χωρὶς νὰ ἀφήσουν ἴχνη στὴν ψυχὴ καὶ τὴν νοοτροπία της.

Κάθε μάνα βλέπει ὑποπτα τὴν κόρη της, κρυφοκρύβει τὸν καῦμό της, καὶ σκέπτεται τὸ πρόβλημα τῆς ἀποκατάστεώς της. Μὲ ὑποψία κοιτάζει καὶ τὸ χωριὸ τὴν κοπέλλα πού φοροῦσε ἀνδρικὰ καὶ γύριζε μὲ τὸ ὄπλο στὰ χέρια. Ἡ ὑπαίθρος δὲν ἀνέχεται εὐκόλα στοὺς κόλπους της τὰ κορίτσια τῶν ὑπόπτων συγχρωτισμῶν. Τὸ δράμα τῶν κοριτσιῶν αὐτῶν παραμένει ἄλυτο στὸ χωριὸ καί, στὸ τέλος, καταλήγει νὰ αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀγροτῶν πού συνεχῶς μετακινοῦνται πρὸς τὴν πόλι. Ἀναγκαστικὴ ἀστυφιλία αὐτῆ, πού ὅμως δημιουργεῖ γιὰ τὴν Ἑλληνίδα τοῦ χωριοῦ καινούργια προβλήματα.

Ἄλλὰ καὶ τὸ πρόβλημα τῶν κομμουνιστριῶν γυναικῶν πού ἀκολούθησαν ἐκουσίως τὸν ἰδεολογικὸ δρόμο τῶν συζύγων των καὶ τῶν ἀδελφῶν των καὶ πού σήμερα ἀποτελοῦν τίς κομμουνίστριες τοῦ Τρίκερι, εἶναι ἐπίσης δυσεπίλυτο.

Οἱ γυναῖκες αὐτές μὲ τὴν διαστρεβλωμένη ψυχική διάθεσι, κάποτε θὰ γυρίσουν στὰ μέρη τους, καὶ τότε πῶς θὰ μποῦν στὴν κοινωνία τοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ; Γυ-

ναῖκες μὲ αἱματοβαμμένο παρελθόν, πῶς θὰ ξαναγυρίσουν νοικοκυρές καὶ μητέρες;

Τὸ πρόβλημα τῶν παιδιῶν τῶν δεκαπέντε δεκαεξὶ δεκαοκτῶ χρόνων πού διαποτίστηκαν ἀπὸ τὸ ἐπονίτικο πνεῦμα, πού ἢ μαφία τῶν διαφωτιστῶν τὰ ἔβγαλε νωρίς-νωρίς στὸ κλαρί, πού τὰ ἔκανε ξεσκολισμένα «ἀετόπουλα» ἢ «αὐτοάμυνα» κι' ἢ «καθολήγηση», πῶς θὰ ἀντιμετωπισθῇ;

Τὰ παιδιά αὐτά, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περάσουν ὅλα ἀπὸ τὸ ἀναβάπτισμα τῶν σχολειῶν τῆς Λέρου, πῶς θὰ πειθαρχήσουν, πῶς θὰ προσαρμοσθοῦν στὴν αὐστηρὴ πατροπαράδοτη ζωὴ τοῦ χωριάτικου σπιτιοῦ; Ὁ κομμουνισμὸς μὲ τὴ σατανική του τακτικὴ κολάκεψε κάθε ἀδυναμία τοῦ νέου καὶ κάθε παράνομη ἐπιθυμία του τὴν ἱκανοποίησε. Πῶς λοιπὸν τώρα τὸ σπίτι θὰ κἀνῃ τὸ θαῦμα του, νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἀρρωστημένη νοοτροπία τοῦ παιδιοῦ του;

Μὰ ποιὸ σπίτι; Τὸ σπίτι πού ὑπέστη σ' ὄλες του τίς γωνιές τὴν συμμοριτικὴ μόλυνσι, πού εἶδε τὰ ἠθικά του θεμέλια νὰ κλονίζονται, πού ἀντιμετώπισε ὄλες τίς κακουχίες τῶν ἐννέα ἐτῶν;

Ἡ οἰκογένεια τοῦ χωριοῦ, τὸ ζωντανὸ αὐτὸ κύτταρο τῆς ἀγροτικῆς Ἑλλάδος, σὲ ἀρκετὲς περιφέρειες τῆς χώρας, κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο ἔχει ὑποστῆ τὴν διάβρωσι τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ὁ συμμοριτὴς διαλύθηκε σὰν ὄπλοφόρος καὶ σὰν ἄνθρωπος ἐξουσίας δὲν ὑπάρχει πιά, μὰ ἢ μόλυνσις φανερώνεται ἀκόμα στὸ χωριό. Ἐκεῖνο πού ράγισε ἀπὸ τὴν ψυχὴ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ χωριάτη, δύσκολα ξαναφτιάχνει. Ἐνῶ κανένας ψυχικὸς δεσμὸς δὲν ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ προδότη συμμοριτῆ καὶ τοῦ καλοῦ Ἕλληνο, τὸ ὑλιστικὸ δηλητήριο πού ἢ διαστρέβλωσις τῶν συνειδήσεων ἐπέφερε, ὑπάρχει μέσ' στὴ ζωὴ τῶν ἀτόμων πού ὑπέστησαν τὴν διαπότισι. Ὑπάρχει ἢ διείσδυσις τῶν ὑλιστικῶν ἰδεῶν καὶ τῆς τοξίνης τῆς ὑλιστικῆς ζωῆς.

Πρέπει νὰ διεκδικήσῃς ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι τίς διαποτισμένες ἀπὸ τὴν ἀρνησι ψυχές, γιὰ νὰ μπορέσῃς νὰ τίς ἀνακαινίσῃς.

Πρέπει τώρα νὰ ἀγωνισθῆς σπιθαμὴ πρὸς σπιθαμὴ γιὰ νὰ ἀνακτήσης τίς ψυχὰς τῶν παραστρατημένων γιὰ ν' ἀξιοποιήσης τίς νίκες τοῦ στρατοῦ μας. Γιὰ νὰ μὴν πάη χαμένο τόσο αἷμα μαρτύρων καὶ ἡρώων, πρέπει σκληρὰ νὰ πολεμήσης γιὰ νὰ ξεμπολιάσης τοὺς μπολιασμένους. Γιὰ νὰ φρεσκάρης τὴν πνευματικὴ ζωὴ τῆς ὑπαίθρου πρέπει νὰ συνεχίσης τὸν ἀγῶνα πὸν ἄρχισε ὁ στρατὸς μὲ βᾶσι τὴν ἠθικὴ ἐξύψωσι καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦ πνεύματος.

*

Καὶ μὲ ποιὸς ἀνθρώπους θὰ κάνης αὐτὸν τὸν ἀγῶνα; Πάντως μὲ ἀνθρώπους πὸν νὰ μὴν ἀνήκουν στὴν κατηγορία «τῆς εὐμενοῦς οὐδετερότητας» ἀπέναντι τῆς Πίστεως καὶ τῶν πνευματικῶν θησαυρῶν, πὸν τοὺς θεωροῦμε ἑλληνικοὺς καὶ ἐθνικοὺς. Μὲ ἀνθρώπους πὸν νὰ πιστεύουν στὸ πνεῦμα καὶ νὰ μισοῦν τὴν ἄρνησι καὶ τὸν ὕλισμό της.

Καὶ ποιοὶ εἶναι οἱ ἀνθρώποι πὸν ἔχουν αὐτὲς τίς προϋποθέσεις στὸ χωριό;

Οἱ παπάδες τῶν χωριῶν μας, θ' ἄλεγεσ πρώτα-πρώτα. Μὲ τοὺς ἱερεῖς, λοιπόν, πὸν ἂν καὶ δὲν εἶναι ὅπως τοὺς θέλει ὁ αἰμνηστος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος στὸ βιβλιαράκι του «ὁ ἱερεὺς τοῦ χωριοῦ», ὑπάρχει μία κάποια ἐγγύησις. Ὁ ἱερεὺς τοῦ χωριοῦ ὅμως, ὁ «ὀλίγων γραμμάτων Ἑλλην λευίτης», τὴ ζωὴ του τὴν ἔπαιξε καὶ ἔγινε ὀλοκαύτωμα στὸν ἀγῶνα αὐτόν.

Μὲ τοὺς ἱερεῖς, βέβαια, ἀλλὰ σὲ μεγάλο μέρος τὸ ἀνθος τῆς λεβέντικης ἑλληνικῆς ἱερωσύνης δὲν ὑπάρχει στὴ ζωὴ γιὰ νὰ χρησιμοποιηθῆ. Πεντακόσιοι δέκα ἱερεῖς τῆς ὑπαίθρου σταυρώθηκαν καὶ κατακρεουργήθηκαν στὴν περίοδο αὐτὴ τῆς δοκιμασίας. Ἔχει ἀπορφανισθῆ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς τῆς ἡ ὑπαίθρου.

Μὲ τοὺς δασκάλους! Δύσκολο νὰ ὑμνήσῃ κανεὶς, ὅσο τοῦ ἀξίζει, τὸ ἔργο πὸν ἐπιτελεῖ ὁ Ἑλλην δάσκαλος, ἕνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους καὶ πολυτιμότερους παράγοντες γιὰ τὴν ἀναδημιουργία μας. Μεγάλῃ εὐγνωμοσύνη τοῦ ὀφείλομε γιὰ ὅσα προσφέρει καὶ γιὰ τίς θυσίες πὸν ὑφίσταται στὴν ἐκτέλεσι τῆς εὐγενικῆς ἀποστο-

λῆς του. Ὅμως δὲν ὀφελεῖ τίποτε νὰ κρυψομε πὸς ὑπάρχει καὶ ἡ ἄλλη πλευρά. Κι' ὅπου φανερώνεται ἡ πλευρά αὐτή, οἱ δάσκαλοι εἶναι ἕνα πρόβλημα. Ἡ «ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση», ὁ Γληνὸς καὶ ἡ ἀριστερὴ διανόησις τὸν δασκαλικὸ κλάδο περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον κλάδο εἶχε μολύνει καὶ ἠθικοψυχικὰ εἶχε μεταλλάξει. Κι' ὁ δάσκαλος σήμερα δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄνθρωπος χωρὶς ἐθνικὰ ἰδανικά. Ἡ θέσις πὸν πρέπει νὰ πάρῃ ὁ δάσκαλος—οἱ δάσκαλοι σὰν σύνολο—στὴν προσπάθεια τῆς πνευματικῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ τόπου, πρέπει νὰ εἶναι θέσις ἀγωνιστοῦ, πὸν νὰ ἔχη συναίσθησι τῆς ἱερῆς του ἀποστολῆς καὶ κατανόησι τῶν δύσκολων καιρῶν πὸν περνᾷ ἡ χώρα. Ἄν στὸ χωριὸ ὁ δάσκαλος δὲν εἶναι ὁ πνευματικὸς ἀνθρωπος, τότε ποιὸς θὰ εἶναι;

Τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας πρέπει νὰ ἀναθεωρήσῃ ὅλη τὴν μέχρι τώρα τακτικὴ του ὅσον ἀφορᾷ τοὺς δασκάλους τοῦ χωριοῦ. Τὸ κακὸ πὸν προκάλεσε στὸν τόπο ὁ ἀριστερισμὸς τοῦ διδασκαλικοῦ κόσμου καὶ ἡ καθοδήγησις του ἀπὸ τοὺς κήνσορας τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, πολλὰ χρόνια πρὶν ὁ κομμουνισμὸς ἐμφανισθῆ ὡς πολιτικὸ ρεῦμα στὴν Ἑλλάδα, θὰ πρέπει νὰ μᾶς βάλῃ μυαλό, γιὰ νὰ μὴν ἔχωμε νέες καταστροφές. Ἄν κατὰ τὸ παρελθὸν ὁ δάσκαλος δὲν ἦταν ἀριστερὸς-ὑλιστῆς τὸ κακὸ δὲν θὰ ἦταν τόσο μεγάλο, ὅσο τὸ βλέπομε σήμερα.

Τὴν καινούργια μας πορεία πρέπει νὰ τὴν ἀρχίσωμε μὲ δυσπιστία πρὸς τὸ δάσκαλο. Ἀπὸ ἐκεῖ πρέπει νὰ ξεκινήσωμε γιὰ νὰ ζητήσωμε τὸ ἀνέβασμά του τὸ κοινωνικὸ, τὸ οἰκονομικὸ, τὸ μορφωτικὸ. Γιὰ ν' ἀπαιτήσωμε νὰ γίνῃ σεβαστὴ προσωπικότης ὁ δάσκαλος τοῦ χωριοῦ, γιὰ ν' ἀγωνισθοῦμε γιὰ τὴν ἐπιβολὴ του, πρέπει νὰ ξέρωμε μὲ τί δασκάλους ἔχομε νὰ κάνωμε.

Τὸν ἔλεγχον τῶν δασκάλων δὲν πρέπει νὰ τὸν ἐμπιστευθοῦμε μόνο στοὺς ἐπιθεωρητὰς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως πὸν μὲ τίς γραφειοκρατικὰς τοὺς ἀπασχολήσεις καὶ τὴν ὑπαλληλικὴν ρουτινοποίησίν τους ἔχουν ξεσυνηθίσει νὰ ἐλέγχουν τί διδάσκει ὁ δάσκαλος στὰ παιδιὰ, καὶ ἀρκοῦνται στὸ ἂν

βρίσκεται ἀπλῶς στὴ θέσι του. Πρέπει καὶ κάποιος νέος ἔλεγχος νὰ γίνεται πὺν σ' αὐτὸν νὰ ἔχη καὶ ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία τὸ δικό της λόγο. Πρέπει νὰ ξέρωμε ἐπίσης πὺν ἀπὸ τοὺς ἐκπαιδευτικούς λειτουργοὺς πὺν ὑπηρετοῦν στὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσι οἱ περισσότεροὶ εἶναι γυναῖκες.

Τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ μεγαλύτερη ὑπόθεσις ἀπὸ τὴν ὁποία ἀρχίζει καὶ στὴν ὁποία τελειώνει κάθε ἐθνικὴ ἀνασυγκρότησις. Τὸ εἶδος τῆς πνευματικῆς τροφοδοσίας πὺν δίνει ὁ δάσκαλος στὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ πρέπει νὰ μᾶς εἶναι γνωστό.

Νὰ γίνῃ ἀκόμη ὅ,τι πρέπει, γιὰ νὰ λυθῇ τὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα τοῦ δασκάλου καὶ τῆς οἰκογενείας του. Δὲν μπορεῖ ὁ νοῦς τοῦ δασκάλου—ὁ νοῦς πὺν θὰ μεταδώσῃ τὰ ὅσια καὶ τὰ ἱερὰ στὸ παιδί—νὰ διασπᾶται μὲ τὸ πὺν θὰ συντηρηθῇ αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του. Μιὰ ἀνετη οἰκονομικὴ ζωὴ πρέπει νὰ ἐξασφαλισθῇ στὸν δικαστὴ καὶ στὸν δάσκαλο, ἀν θέλωμε νὰ δοῦμε καλύτερες ἡμέρες. Σκεφθῆτε τὴν κεντρικὴ θέσι τοῦ δασκάλου, ὕστερα ἀπὸ τὸ ξέσπασμα τῆς λύσσας τῶν Σλαύων γειτόνων μας, στὰ ἀκριτικά μας χωριὰ καὶ γενικὰ τοὺς πληθυσμοὺς τῶν συνόρων.

Κανεῖς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχη ἀντίρρηση—οὔτε κᾶν ὁ ἄλλος δημόσιος ὑπάλληλος—πὺν ὁ δικαστὴς καὶ ὁ δάσκαλος τῆς ὑπαίθρου πρέπει νὰ ἀμείβεται ἐκτάκτως μὲ ἐπιμισθιο διπλάσιο καὶ τριπλάσιο τοῦ κανονικοῦ των μισθοῦ. Ἡ ἐξαίρεσις ἐδῶ ἔχει ἀπόλυτα τὴ θέσι της.

Ἄν λόγοι προϋπολογισμοῦ ἐμποδίζουν τὴν καλὴ ἀμοιβὴ τοῦ κρατικοῦ λειτουργοῦ στὸ χωριό, νὰ ἀλλάξουν οἱ προϋπολογισμοί. Καμμιά κοινωνιολογικὴ κεφαλὴ, πὺν δῆθεν πιστεύει στὴν βιομηχανοποίησι τῆς Ἑλλάδος καὶ στὴν φανατικὴ ὑποστήριξι τῶν μεγαλουπόλεων, δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ πείσῃ τὸν Ἕλληνα πὺν παραβλάπτονται τὰ συμφέροντα τῆς χώρας του, ἐπειδὴ ὁ δάσκαλος καὶ ὁ δικαστὴς τῆς ὑπαίθρου θὰ πάρῃ ἕνα ἐπιμισθιο. Ἀφοῦ λυθῇ μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο τὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα τοῦ δασκάλου, ὅλοι ἡμεῖς οἱ λοιποὶ Ἕλληνες θὰ ἔχωμε τὴν ἀξίωσι νὰ εἶναι στὴ θέσι του. Νὰ εἶναι τὸ κέντρο τῆς πνευματικῆς καὶ ἐθνικῆς δουλειᾶς γιὰ τὴν ἀνάηψι τῶν ἀνθρώπων στὴν ὑπαίθρο.

Μὰ τὸ πρόβλημα τοῦ δασκάλου εἶναι ἀναπόσπαστα συνδεδεμένο μὲ τὸ ὅλο πρόβλημα τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας τοῦ χωριοῦ.

Ὁ δάσκαλος, ὁ παπᾶς, ὁ γιατρός, ὁ εἰρηνοδίκης, ὁ πρόεδρος τῆς Κοινότητος, ὁ διοικητικὸς ὑπάλληλος καὶ ὁ ἀστυνόμος εἶναι οἱ ἄρχοντες τοῦ χωριοῦ.

Καὶ ἐδῶ πρέπει μὲ λύπη μας νὰ διαπιστώσωμε πὺν ἡ πνευματικὴ ἡγεσία τοῦ χωριοῦ ἔχει φθαρεῖ. Ἡ μικροπολιτικὴ τοῦ κοινοτάρχου, ἡ ἀνεπάρκεια τοῦ ἱερέως, ἡ ἔλλειψις ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἰδανικοῦ στὸν ἐκπρόσωπο τῆς διοικήσεως, τὰ μικροσυμφέροντα, οἱ βεντέτες, οἱ ἐκδικήσεις, τὰ μίσση, οἱ ζήλειες, ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ κομματάρχη, ἔχουν ἐπηρεάσει τὴν πνευματικὴ ὑπόστασι τῶν τοπικῶν ἀρχόντων τῆς ὑπαίθρου καὶ ἔχουν συντελέσει ὥστε κανένα κῦρος νὰ μὴν ἔχη στὸ ἑλληνικὸ χωριὸ ἐκεῖνος πὺν στὰ χρόνια μας ἀνέβηκε στὴ θέσι τῶν παλιῶν προκρίτων καὶ τῶν δημογερόντων.

Ἡ ἔλλειψις πνευματικῆς ἡγεσίας στὴν ἐπαρχία καὶ ἡ σχεδὸν κακὴ ἐκπροσώπησις τοῦ κράτους ἐμποδίζουν τὴν ἀνοικοδόμησι καὶ τὴν ἐπαναφορὰ τῆς ζωῆς στὸ κανονικὸ ἐπίπεδο, σὲ βαθμὸ πὺν ποτὲ δὲ μπορούμε νὰ ὑποθέσωμε.

Μιὰ ἱστορία μουλαριῶν ἔχει πολλὰ νὰ μᾶς πῆ. Τὸ ἀκούραστο μουλάρι, τὸ δεξι χέρι τοῦ ἀγρότη γιὰ τὶς μετακινήσεις του καὶ τὴν τροφοδότησι, ξέρωμε ὅλοι πόσο εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀγρότη τῆς ὑπαίθρου. Σὲ μιὰ, λοιπόν, ὄρεινὴ περιφέρεια εἶχαν διατεθῆ γιὰ τὶς ἀνάγκες ὠρισμένα μουλάρια πὺν δὲν ἔφταναν ὅμως γιὰ ὅλους τοὺς κατοίκους. Κάποιος ἔπρεπε νὰ βρεθῇ, πὺν νὰ διαθέτῃ κῦρος, κάποιος πὺν νὰ μπορούσε νὰ ἐπιβληθῇ στοὺς χωρικοὺς καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τὴ διανομὴ χωρὶς νὰ γίνουν φασαρίες καὶ προστριβές. Αὐτὸς ὁ κάποιος ὅμως δὲν βρέθηκε καὶ τὰ μουλάρια, λένε, πὺν ψόφισαν χωρὶς νὰ διατεθοῦν σὲ κάποια ὄρεινὴ κωμόπολι.

Αὐτὸ τοῦτο τὸ πρόβλημα τοῦ ἐπαναπα-

τριμοῦ τῶν συμμοριοπλήκτων δυσχεραίνεται ἀπὸ τὶς συγκρούσεις τῶν ἀρμοδιοτήτων καὶ ἀπὸ τὶς παρεμβάσεις τῶν μικροπολιτικῶν. Τὸ πρόβλημα λοιπὸν τῶν «ἀνθρώπων» προβάλλει ἔντονο στὴν ὑπαίθρο.

Τί καλὰ ποὺ θὰ ἦταν ἂν δὲν εἶχε διαλυθῆ ἡ πνευματικὴ συνοχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ καὶ ἂν ἡ πνευματικὴ ἡγεσία τῆς ὑπαίθρου ἦταν στὴ θέσι τῆς.

Σήμερα ποὺ ἡ μεγάλη κατάρα τῆς ὑπαίθρου, ἡ ἐλονοσία, μὲ τὸ Ντί-ντί-τί σχεδὸν ἐξαλείφθηκε, ποὺ τὸ συνεταιριστικὸ πνεῦμα ἔχει διαδοθῆ σὲ ὅλη τὴ χώρα, ποὺ ἡ μηχανικὴ πρόοδος τῆς καλλιεργείας, οἱ θεριστικὲς μηχανές, τὸ τρακτέρ, εἶναι γνωστὰ σὲ κάθε χωριό, ποὺ τὰ φυτόρια τῶν ὀπωροφόρων μὲ τὴν χορήγησι τῶν λιπασμάτων, κάνουν τὸν ἀγρότη νὰ βλέπη τοὺς κόπους του νὰ ἀποδίδουν. Σήμερα ποὺ μὲ τὴν ὑπαρξί τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης ὁ τοκογλύφος, τὸ τέρας αὐτὸ ποὺ ἄλλοτε τρυγοῦσε τὸν ἰδρώτα τῶν χωρικῶν δὲν ὑπάρχει, σήμερα ποὺ μὲ τοὺς πρακτικὸς γεωπόνους τῶν Γεωργικῶν Σχολῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος, τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἰδρύματος Ἑγγύς Ἀνατολῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀμερικανικῶν οργανώσεων (Γεωργικὴ Σχολὴ Θεσσαλονίκης κλπ.), τί καλὰ ποὺ θὰ ἦταν ἂν ὁ συμμοριτισμὸς, μὲ τὸ κήρυγμα τοῦ μίσους ποὺ ἔσπειρε καὶ τὶς καταστροφὲς τῶν ἐργατικῶν χειρῶν ποὺ ἐπέφερε, δὲν περνοῦσε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα! Ἄν ἡ πνευματικὴ ἡγεσία τοῦ τόπου ἦταν στὴ θέσι τῆς, ὁ κομμουνισμὸς δὲν θὰ γονάτιζε τὴ ζωτικότητα τῆς ἑλληνικῆς ὑπαίθρου.

*

Χίλια δυὸ ἄλλα προβλήματα τῆς ἑλληνικῆς ὑπαίθρου ἀπολύτως ζωτικὰ γιὰ τὴν ἐθνικὴ μας ζωὴ ζητοῦν τὴ λύσι τους ἀπὸ τὸ κέντρο καὶ τὴν τοπικὴ αὐτοδιοίκησι.

Τὸ πρόβλημα τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ. Ἐννιά χρόνια ἔμειναν σχεδὸν κλειστὰ τὰ σχολεῖα τῶν χωριῶν. Ἐξῆ χιλιάδες πεντακόσια σχολικὰ κτίρια εἶναι κατεστραμμένα. Οἱ δημοδιδάσκαλοι τῆς Ἑλλάδος ποὺ ἔπρεπε νὰ ἦταν 22.000 εἶναι 13.822 μέσα στοὺς ὁποίους ὑπολογίζονται καὶ οἱ ἐπιστρατευμένοι. Ὅλ' αὐτὰ ἔχουν δημιουργήσει μιὰ

φοβερὴ κατάστασι ἀνυπολογίστων συνεπειῶν, γιὰ τοὺς μεγάλους ἀριθμοὺς τῶν ἠλικιωμένων ἀναλφαβήτων τῶν χωριῶν προστίθενται καὶ οἱ χιλιάδες τῶν ἀναλφαβήτων παιδιῶν τῆς τελευταίας δεκαετίας.

Τὸ πρόβλημα τῆς ὑγείας τῶν χωριῶν. Σήμερα στὴν ὑπαίθρο γιανοὶ δὲν ὑπάρχουν. Ἀπὸ τοὺς ὀκτὼ χιλιάδες γιανοὺς τῆς Ἑλλάδος, 7.700 βρίσκονται στὰ ἀστικά κέντρα. Μαῖες στὰ χωριά δὲν ὑπάρχουν. Καμμιὰ ἀξιόλογη προληπτικὴ ὑγιεινὴ. Τὰ σπιτία τῶν χωριῶν ἐξακολουθοῦν καὶ μένουν χωρὶς ἀποχωρητήρια καὶ τὰ ζῶα, τὰ ὄσα ζῶα ὑπάρχουν, μένουν στὸν αὐλόγυρο τοῦ σπιτιοῦ ἢ στὸ ὑπόγειό του.

Τὰ οἰαδήποτε μέσα ἐπικοινωνίας ἢ εἶναι τελείως ἀνύπαρκα ἢ λειτουργοῦν ὑποτυπωδῶς. Τὰ τηλεγραφεῖα δὲν ἐργάζονται. Τὰ γεφύρια εἶναι γκρεμισμένα. Οἱ συγκοινωνίες δὲν ἔχουν ἀποκατασταθῆ. Τὰ ποτάμια, ὅταν πλημμυρίζουν, ἀποκλείουν τὴν ἐπικοινωνία.

Οἱ ὄροι διαβιώσεως τῶν Ἑλλήνων στὴν ὑπαίθρο εἶναι ἐντελῶς τραγικοί. Καὶ μόνη ἢ ἀπλῆ παράθεσις τῶν φοβερῶν δυσκολιῶν ποὺ ἀντιμετωπίζει ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς, θὰ εἶναι ἀρκετὴ γιὰ νὰ γεμίση ἕναν ὀλόκληρο ὄγκο σελίδων.

Τὰ προβλήματα τῆς ὑπαίθρου ποὺ ζητοῦν τὴν ἐπίλυσί τους εἶναι ἀναρίθμητα. Ἡ τραγικότης ὅμως τῶν συνθηκῶν δὲν ἀπλώνεται σ' ὅλες τὶς περιφέρειες τῆς ἑλληνικῆς γῆς. Καὶ τὰ προβλήματα τῆς μιᾶς περιφέρειας εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ προβλήματα τῆς ἄλλης. Ἄλλοῦ ἢ θύελλα ἀνέσκαψε τὰ πάντα καὶ ἄλλοῦ πέρασε ξέφαλτσα. Ὑπάρχουν διαμερίσματα τῆς Ἑλλάδος ὅπως στὴν Κρήτη καὶ στὰ νησιά τοῦ Ἰονίου ποὺ ὁ πληθυσμὸς μόνον τῶν ὑλικῶν καταστροφῶν τὴν ἀνοικοδόμησι ἔχει ν' ἀντιμετωπίση. Τὸ πνεῦμα τοῦ συμμοριτισμοῦ δὲν ἔχει μολιάσει τοὺς κατοίκους των.

Ὑπάρχουν περιφέρειες, ὅπως ὠρισμένα ἀκριτικὰ χωριά μας ποὺ δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ καμμιὰ ἠθικὴ συμπαράστασι. Τὰ πραγματικὰ αὐτὰ «ἄπαρτα κάστρα», γιὰ τοὺς συμμοριτες, βγήκαν ἀπὸ τὸν ἀγῶνα μὲ ἀνανεωμένο τὸν ἐθνισμὸ τους, περήφανα καὶ τρισένδοξα.

Ἡ ποικιλία αὐτῆ τῶν προβλημάτων δημιουργεῖ εἰδικές δυσκολίες, καὶ εἶναι κι' αὐτὲς ἓνα ἐπιπρόσθετο πρόβλημα. Μὰ τὸ ἀποκορύφωμα τῶν προβλημάτων συνίσταται στὸ γεγονός ὅτι στὴν ἐπαρχία δὲν ὑπάρχει ὁ ἄνθρωπος πὺν νὰ ἐμψυχώσῃ καὶ νὰ βάλῃ κάποιαν τάξι στὸν ρυθμὸ τῆς ζωῆς τῆς ὑπαίθρου.

Τὸ χωριὸ πὺν τροφοδοτοῦσε μὲ ἐκλεκτὸ ἀνθρώπινο ὕλικὸ τὴν πόλι σήμερα δὲν ἔχει ἀνθρώπους γιὰ νὰ τοὺς προτάξῃ τὴν ὥρα τῆς δοκιμασίας του. Τὰ στελέχη εἶναι πολὺ λίγα καὶ μὲ πολὺ μικρὲς δυνατότητες. Οἱ ἄνθρωποι πὺν μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ ἐθνικὴ δουλειὰ καὶ ἐκπολιτιστικὴ προσπάθεια εἶναι ἐλάχιστοι. Εὐτυχημένα τὰ χωριά κι' οἱ ἐπαρχίες πὺν ἔχουν ἀνθρώπους νὰ βαστάζουν τὸ βάρος τῆς δημιουργίας ἐνὸς καλύτερου αὔριου.

Ὁ μόνος τρόπος γιὰ νὰ πληρωθῇ τὸ μεγάλο κενὸ εἶναι νὰ κινητοποιηθοῦν οἱ ἄνθρωποι τῆς πόλεως.

Ἦρθε ὁ καιρὸς, ὁ Θεσσαλός, ὁ Στερεολλαδίτης, ὁ Μακεδὼν, κι' ὁ Μωραΐτης πὺν ζοῦν ξένοιαστα καὶ κάπως ἄνετα στὴν πόλι, ν' ἀνασκουμπωθοῦν καὶ νὰ κάνουν κάτι γιὰ τὸ χωριὸ, ν' ἀνταποδώσουν τοῦλάχιστον ἐκεῖνα πὺν ὀφείλουν στὴν γῆ τῶν πατέρων τους, τὴ γῆ πὺν τοὺς ἐξέθρεψε. Οἱ Καλαβρυτινοὶ καὶ οἱ Καρπενησιῶτες πὺν ζοῦν σήμερα στὶς μεγαλοπόλεις δὲν θὰ πρέπει νὰ βοηθήσουν γιὰ νὰ ξαναρχίσῃ ἡ ζωὴ στὸ χωριὸ τους; Δὲν θὰ πρέπει νὰ ζωντανέψουν τοὺς τοπικοὺς Συλλόγους πὺν εἶναι στὴν Ἀθήνα, τὸν Πειραιᾶ καὶ τὶς ἄλλες μεγάλες πόλεις, νὰ ἀνασκουμπωθοῦν, νὰ ἐνδιαφεροῦν χάριν τῶν συγγενῶν τους καὶ τῶν παιδικῶν τους φίλων, νὰ ἐργασθοῦν μὲ ὄλη τους τὴν ψυχὴ γιὰ νὰ ἰδοῦν καλλίτερες ἡμέρες οἱ συμπατριῶτες πὺν ἐξακολουθοῦν νὰ ζοῦν στὴ γῆ πὺν ἐξέθρεψε κι' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους;

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν κινητοποίησι τῶν τοπικῶν παραγόντων τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, γιὰ τὴν ἐπούλωσι συγκεκριμένων πληγῶν τῆς ὑπαίθρου, τὴν ἀνοικοδόμησι δηλαδὴ ἐνὸς χωριοῦ, ἐνὸς σχολείου καὶ ἐνὸς κοινόχρηστου χώρου μὲ ἔξοδα καὶ φροντίδα τῶν ἀνθρώπων πὺν εἶναι

ἄμεσα συνδεδεμένοι μὲ τὸ χωριὸ, ἡ κινητοποίησις μιᾶς συνοικίας, ἐνὸς μεγάλου σωματείου πόλεως, μιᾶς περιφερείας γιὰ νὰ βαστάσῃ ἓνα μέρος τοῦ βάρους τῆς δοκιμασίας ἐνὸς τμήματος τῆς ὑπαίθρου, πολλὰ θὰ εἶχε νὰ προσφέρῃ. Κάτι ἀνάλογο μ' αὐτὸ πὺν ἔκαμαν οἱ Ἀμερικανοὶ μὲ τὶς νιοθεσίες τῶν κατεστραμμένων πόλεων τῆς Γερμανίας θὰ μπορούσαμε νὰ κάνωμε καὶ μεῖς. Μιὰ ἀμερικανικὴ πόλις ἀνελάμβανε νὰ ἐνδιαφεροθῇ γιὰ ὅλα τὰ προβλήματα μιᾶς κατεστραμμένης περιοχῆς τῆς Γερμανίας, καὶ ἐτοποθετοῦσε στὸ πλαίσιο τῶν φροντίδων τῆς κάθε πρόβλημα τῆς ζωῆς τῶν κατοικῶν τῆς πόλεως πὺν χρειαζόταν βοήθεια.

Αὐτὴ ἡ συγκεκριμένη μέθοδος τῶν Ἀμερικανῶν, —«νιοθεσίες», «γιορτές»— φυσικὰ γιὰ μᾶς εἶναι ἀδύνατες γιὰ πολλοὺς πρακτικοὺς καὶ ψυχολογικοὺς λόγους, ἀλλὰ μιὰ «λογία» γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ τάδε χωριοῦ ἢ τῆς δεῖνα περιφερείας θὰ ἦταν δυνατόν νὰ συστηματοποιηθῇ καὶ νὰ ὀργανωθῇ περὶφημα. Ἄς προσελκύσῃ τὸ ἐνδιαφέρον μας ἡ οὐσία τῆς ἀμερικανικῆς προσφορᾶς, χωρὶς τὸ σκηνικὸ τῆς διάκοσμο.

Ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία τῶν ἀνθρώπων τῶν πόλεων θὰ βρῇ τρόπο νὰ ἐκφράσῃ τὴν προσφορὰ τῆς ἀγάπης τους. Καὶ μόνον τὸ μικρὸ μας δάκτυλο νὰ κινήσωμε πολλὰ φορὲς, λύομε ζητήματα πὺν εἶναι γιὰ τοὺς ἄλλους δυσεπίλυτα προβλήματα. Τὰ μεγάλα θέματα τῆς ἀνοικοδομήσεως πὺν χρειάζονται χρήματα καὶ ποσὰ θὰ λύσῃ τὸ σχέδιο Μάρσαλ, οἱ ξένοι ὀργανισμοί, ὁ φτωχὸς κρατικὸς προϋπολογισμὸς, οἱ ὑπηρεσίες ἀνασυγκροτήσεως, τὰ συντονιστικά, ἡ διεθνὴς καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐπίσημη μέριμνα καὶ περίθαλψις.

Ἐμεῖς ἄς καταπιαστοῦμε μὲ τὰ μικρὰ, τὰ πολυάριθμα ἐκεῖνα μικρὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα πολλὰ φορὲς ἐξαρτᾶται ἡ εὐημερία ἐνὸς μικροῦ τόπου. Ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία π.χ. εἶναι εἰς θέσιν νὰ πραγματοποιήσῃ ἐκεῖνα πὺν ἀφήνει ἀνεκτέλεστα ὁ βουλευτὴς. Νὰ βοηθήσῃ νὰ χτισθῇ τὸ σχολεῖο, ἡ ἐκκλησία, νὰ βρεθῇ ὁ δάσκαλος, νὰ ἐγκατασταθῇ τὸ τηλεγραφεῖο, νὰ σταλοῦν ἐγκαίρως τὰ τρόφιμα, νὰ μὴ καθυστερήσουν τὰ βοηθήματα καὶ οἱ ἐπιχορηγήσεις. Αὐτὰ μ π ο